३५२
काव्य ते. जोशी . काळे, कृष्ण ३५२
१९४६३
REFBK-0019463
REFBK-0019463

कै. ति. रा. गणेश वासुदेव जोशी

उर्फ

काका यांच्या स्मरणार्थ

सार्वजनिक

मेळ्याची पद्यावली.

पद १ लें—चाल—(सुनो सुनोजी मेरे यार)

ध्या प्रभो झणीं अवतार, असुरांसि संव्हाराया ॥ धृ. ॥

दुनियेचे पालनवाले, भक्तांचे चालनवाले, दुष्टांचे कर्दन काळ,
हरि उठा उठा या समया ॥ १ ॥

भारती संकृती बुडली, व्यामोहे गुंगुनि गेली, असुरांची सत्ता आज,
बैसली धर्म बुडवाया ॥ २ ॥

पाखांडि मतांची चलती, ही अधोगतीची बढती, तव भक्त
माजले फार या झणी प्रभो या समया ॥ ३ ॥

कुरू क्षेत्रा वरले गीत, कोणी न आजला गात, जाहली कलीची
मात, कशि झोंप घेतां सदया ॥ ४ ॥

ही भारत माता गाय, जाहली आज निःसहाय, होतसे, हिचा
संहार, गोपाळ नाम तुजवाया ॥ ५ ॥

प्रळयाची वेळा आली, हरि धांवा संकट काळीं, ही योग्य वेळ
तुम्हाला, अवतार झडकरी ध्यावा ॥ ६ ॥

हे प्रभो वाजवा मुरली, जी मधूर गीता स्फुरली, तो पुनरपि
घूमवा नाद स्वांतत्र्य कलश उघडाया ॥ ७ ॥

पद २रें—चाल— (तूं टांक चिरुनी मान)

हें ब्युराक्रसी सरकार, धोरणी फार
गोड बोलुनि स्वैर चालवी, चहूंकडे अधिकार ॥ धृ. ॥
चिरडिले कायद्याखालीं ।
राक्षसी हौस पुरविली ।
ही दडपशाही दंडेली
शिक्षा सत्रा मधें बया ही किती बळी घेणार ॥ १ ॥
पोटाशि घेत जा चिमटा ।
घ्या करीं भिक्षेचा लोटा ।
कायदा आमुचा सोटा ।
शिरजोरपणानें पुन्हां बोलती न्याय आम्हीं देणार ॥ २ ॥
थोतांड कायदा सोंग ।
वरकांति सर्व हे ढोंग ।
आंतले निराळे रंग ।
म्हणुनी कायदे भंग करोनी, तिला करा बेजार ॥ ३ ॥
अन्यायी कायदे मोडा ।
बंधुनों श्वानपणसोडा ।
हे भूत दुहींचे गाडा ।
मग काय उणे हो, स्वराज्यदिनकर पळविल अंधःकार ॥ ४ ॥

पद ३ रें—चाल—(: भगवान भुवनकल्याण)

स्वातंत्र्य मिळविण्याला, बोध हा घ्यावा ॥ धृ. ॥
स्वराज्यार्थ तुम्हीं, शिवरायाचा, डाव ओळखावा ॥ १ ॥
उठा बंधुनों, आळस सारा , झाडुनि टाकावा ॥ २ ॥
कार्यारंभी स्वयंस्फूर्तीचा, प्रसाद मागावा ॥ ३ ॥
जशास तैसे, योग्य वागणे, न्याय घ्यानीं ठेवा ॥ ४ ॥
स्वराज्यार्थ तुम्हीं, स्वार्थ पसारा, पाशाचि तोडावा ॥ ५ ॥
एक विचारे, स्वराज्य पाया, भक्कम बांधावा ॥ ६ ॥
मायभूमिचे ऋण दिल्या विण देह न ठेवावा ॥ ७ ॥
सांप्रत काली रहस्य गीता धडा पुढें ठेवा ॥ ८ ॥
श्री टिळकांचा स्वराज्य गाडा पुढें चालवावा ॥ ९ ॥

पद ४ थें–(चाल—जादुगार)

तुमचे ढंग कधी सरणार हो, सावध कधिं होणार ॥ धृ॰ ॥
पाश्चात्यांच्या, अनुकरणाची, चटक लागली तुम्हांला
अधोगतीच्या, पायावरचा, वाडा किती टिकणार ॥ १ ॥
नसे टिकाऊ, आज कालची, दिखाऊ सारी सुधारणा
ठरे अनुभवें, तरि तीच्या कां, मोहा बळी पडणार ॥ २ ॥
विलायतेमाधें काय चालले, डोळे उघडुनी नीट पहा
नीति देवता, विषय सुखास्तव, केली तयानी ठार ॥ ३ ॥
मर्यादेचा दाब उडाला, रान मोकळे हो झाले
हित परिणामी, स्थिति नसे ही रसातळा जाणार ॥ ४ ॥

स्वसुख लालसे, पायीं त्यांना, आठवण नाहीं शीलाची
कुणी कुणाचा, मान ठेविना, चोहोंकडे अंधार ॥ ५ ॥
भीक नको पण आवर कुत्रा, पाश्चात्यांचीं होय स्थिती
सुधारणेनें, त्यांना केले, संसारी बेजार ॥ ६ ॥
आज तयानां, कळूं लागले, आर्य संकृती उच्च किती
परंतु तुम्हीं, मुर्ख करितसा, आज तिचा धिःकार ॥ ७ ॥
तत्व खरें हें पिकते जेंथें नाहीं विकले जात तिथें
म्हणुनि तयांना, तुमची संकृती, आज होतसें प्यार ॥ ८ ॥
मर्यादेच्या बाहेर गेले तुमचे वर्तन या समयीं
नडेल कैसे, हेचि कळेना, म्हणुनी वागता स्वैर ॥ ९ ॥
अधिसुवास वर्तत आपुले समाज बंधन पाळावे
कोण तुम्हां मग ठेविल नांवें छाती नाहीं होणार ॥ १० ॥
उघड उघड जे गैर दिसते टिका करितो सहज कुणी
परंतु वर्तन सुधारवेना उलट शिव्या भडिमार ॥ ११ ॥
सभा भरवितां निषेध करिता तेल ओतितां आगींत
त्या योगें हा समाजरुपी किल्ला ढासळणार. ॥ १२ ॥

पद ५ वें.–(**चाल**—शुभ वेळ मंगला आज.)

अविनाश पुढें दिसतां, अजुनि उमजाना ॥ धृ० ॥
आर्य संस्कृति, लाथाडून तुम्हीं, स्वैर वागताना ॥ १ ॥
नटुनि सजुनी, मोहक बनणें, लज्जास्पद जाणा ॥ २ ॥
थाट नाटकी, योग्य शोभतो, वारयोषितांना ॥ ३ ॥
अधोगतीचो, कमान चढती, डोळे उघडाना ॥ ४ ॥

दा. क्र. १०८४३

सती द्रौपदी, अनुसूयादिक, कुठे साध्वी ललना ॥ ५ ॥
अहिल्या तारा, सावित्रीची, गोड कथा श्रवणा ॥ ६ ॥
साध्वी स्त्रियांच्या, पावित्र्याच्या, करा सुधापाना ॥ ७ ॥
धार्मिक बंधन, शिथील पडतां, ढंग सुचती नाना ॥ ८ ॥
मायभूमिच्या, भावि पिढीच्या, तुम्हीच माताना ॥ ९ ॥
जबाबदारी, ओळखून द्या, शिक्षण बालाना ॥ १० ॥
जागृति ठेवा, मातृपदाची, तुम्हीं वागताना ॥ ११ ॥

पद ६ वें–**चाल**––(असा मोहरा झाला नाहीं)

बलवंताच्या राष्ट्रीय पक्षा उठाउठा आतां
काकुळतिनें हाक मारितो भारत भूमाता ॥ धृ० ॥
निराशतेचा फत्तर फोडून मार्ग सुधारावा
ध्येय गांठण्या **श्रीटिळकांचा** बोध मनीं ठसवा ॥ १ ॥
परावलंबन हुताशनीवर ध्या ठोकुनी बोंब
चैत्र पालवी स्वराज्य तरुला फुटती नव कोंब ॥ २ ॥
आजुबाजुचे निवडुंगाचें खची करा रान
त्या जागेवर एकजुटीची बाग करा छान ॥ ३ ॥
बागे मोजी लोकशाहिची आम्रतरु लावा
स्वराज्य फळाचा रसस्वाद मग मधूर चाखावा ॥ ४ ॥

पद ७ वें–(**चाल**—ध्या प्रभो झणी अवतार)

ही भारत भू माता ॥ विनविते हरि पदकमला ॥ धृ० ॥
कलिं युगी मातले दैत्य ॥ तें असत्य ठरते सत्य
सोसवना आतां भार ॥ कशी नये दया हरि तुजला ॥ १ ॥

आजवरी ऐकिल्या गोष्टी ॥ धावलासी भक्ता साठीं
मग :आज केली कां खोटी ॥ कुणी वाली नुरे धर्माला ॥ २ ॥
घडतसे धेनु संव्हार ॥ साधू संत छळ अनिवार
घेईना कुणी :कैवार ॥ हरि झोंप कशीं ये तुजला ॥ ३ ॥
सोडुनी देती चोराशी ॥ लटकती :फाशि संन्यासी
होतसे धनी चपराशी ॥ धत्तुरा मिळे रावाला ॥ ४ ॥
सुग्रास मिळे दैत्यांना ॥ कोंडा न मिळे साधूंना
अंबारी मिळे चोरांना ॥ कुणि विचारि ना नीतीला ॥ ५ ॥
वेश्यांच्या सदनीं बत्ती ॥ सति घरीं जळेना पणती
अवनती घरीं गज झुलती हरि उठा न ध्या निद्रेला ॥ ६ ॥
धर्माची घडी बसवाया ॥ साधूंचे रक्षण व्हाया
ध्या करी सुदर्शन चक्र ॥ घालवा दैन्य गोपाला ! ॥ ७ ॥

पद ८ वें-(चालः—बडव बडव रणढोल.)

नका हो पेढू हट्टास ॥ बंधु हो ॥ नका हो पेढू हट्टास ॥
वादांत शेवटीं नाश ॥ बंधु हो ॥ धृ० ॥
कुणी मवाळ म्हणवी जहाल ॥
कुणी म्हणती श्रेष्ठ कौन्सिल
ना कुणास कोणा मेळ ॥ बंधु हो ॥ १ ॥
नाफेर फेरवाल्यांची लागली झुंज जोराची ॥
शेवटीं आहुति दोघांची ॥ बंधु हो ॥ २ ॥
बोलणें सोडुनी द्यावें । करणेची करोनी जावें
आपुलें ध्येय गाठावें ॥ बंधु हो ॥ ३ ॥

सं.काव्य
६ – ३

मीपणा बाळ कडू द्यावें
अभिमान बीज राखावें
आपुल्या हितीं जागावें ॥ बंधु हो ॥ ४ ॥

पद ९ वे.–(चालः—रण शिंग फुंकिले.)

सांप्रतकाळीं फिरे भारती, काल चक्र उलटें ॥ धृ० ॥
वनराज केसरी, दैवगतीनें, उकीरडा फुंकी,
उमराव थोर, परि आज झेलति, रंकाची थुंकी॥ १ ॥
आज ब्राह्मणा वाणिज वृत्ती कराविशी वाटे
क्षत्रिय मराठे, आज तयांना ब्राह्मण व्हावें वाटे ॥ २ ॥
शेतकऱ्यांनीं शेती टाकूनि मजुरी पत्करिली
कारागिर जन दलालिची त्या दुर्बुद्धी सुचली ॥ ३ ॥
निसर्ग निर्मित, स्वत्रंतेला लाथाडून दिधले
प्रत्येक बाबतींत, स्वत्व गमवुनि परावलंबी बनले ॥ ४ ॥
दळण कांडणा पासुन आमुचें जीवित परस्वाधीन
काडी इकडली तिकडे न करवे दुसऱ्यांचे आधिन ॥ ५ ॥
युवती जनाच्या पेहरावाची आवड पुरुषांना
थाट पुरषी मर्द बनावें आवड ललनांना ॥ ६ ॥
ताकद नाहीं स्त्रैणपणाहा रोम रंध्रिं भरला
म्हणुनि नाटकें खेळ सिनेमा सुचाति या काला ॥ ७ ॥
एका गाली थपड बसता गाल दुजा पुढती
त्राण नसे प्रतिकार कराया म्हणुनी सर्व वेदांती ॥ ८ ॥

मराठी ग्रंथ संग्रहालय ठाणे
दा. क्र. १८८३

हकाल पट्टी करुनि जुन्याची केली नविन भरती
आरोग्य येथील कधिच पळाले व्याधि किती जडती ॥ ९ ॥
स्वातंत्र्य सुधेची पात्रे होती चांदी सोन्याची
तिथें रांग उभि परवशतेची असें खापराची ॥ १० ॥

पद १० वें—चाल—(हाल इकडचे पहावया जगले)

भ्रांती मनाची अजुनि जाइना आशेवर जगते
तो शब्द ऐकला । बाळ बोलला ।भूल मना पडते
आया बाया सांगती ते ते नेम धर्म केले ॥ धृ. ॥
भेट बाळा, जीव वेडा, काकुळतिस आले
हा पाय वाजला । बाळच आला । घडी घडी मी फसेत ॥ १ ॥
वेडी आशा कुजबुजले कुणी लावी कान तिकडे
राजस माझा आला वाटे सुटे न मज कोडे
लोकमान्य हा कर्म योगी हा । पुजिति जन त्यातें ॥ २ ॥
बाळाने मजसाठीं आपुली हाडे झिजविली
तो काळ संपला । बाळ हरपला । सुचेन जिवाते ॥ ३ ॥
किती आठवूं जिवास समजवूं हुर हुर जाइना
बाळ बंधुनों पावन दायक तिलक कथा श्रवणा
ही पुज्य वंद्यनी । रहस्य रमणी । रामशाहिराते ॥ ४ ॥
नव्हति काळजी मला कशाची उणीव ना पडली.

———

॥ श्रीरामसमर्थ ॥

शिवण-कला मंदीर पुणें.

आप्पा बळवंत चौक

येथें सर्व प्रकारचे कपडे उत्तम तऱ्हेनें वेळेवर शिवून मिळतील.

मालक—महादेव बाळकृष्ण बर्वे.

आलेल्या डोळ्यावर रामबाण औषध.

अनुभव घ्या ! खात्री करा !

एकच ठिकाण.

जी. जी. कुलकर्णी, तूप, लोणी व किराणा दुकान सदाशिव पेठ शनिचा पार, पुणें सिटी.

दि पूना ग्रॅंड टेलरिंग फर्म.

बुधवार चौक, ढमढेरेचे माडीवर.

या फर्ममध्यें वेळेवर फॅन्सी कपडे शिवून मिळतील. एकवेळ अनुभव अवश्य पाहावा.

मॅनेजर,

कल्लप्पा सत्यप्पा मळ्ळी.

सुप्रसिद्ध पुणें शहरांत
आर. बी. परांजपे यांचा
स्वदेशी पेपरमिंटचा जंगी

कारखाना.

आमचे कारखान्यांतील पेपरमिंट बरसातचे दिवसांत पाझरण्याची बिलकूल भिती नाहीं. याचा अनुभव, याचा पडताळा आज सतत १२ वर्षें आमचे हजारो गिऱ्हाइकांनीं घेतलाच आहे.

थोडक्यांत सर्व माहिती.

पेपरमिंटः— श्रीखंड, सुंठ, स्ट्रॉंग, केळें अननस, गुलाब वगैरे सर्व प्रकारचें औषधी, सुवासिक व अर्काचें पेपरमिंट.

गुलकंदः— प्रवाळ मिश्र, खडीसाखरेचा ६० तोळ्याचे १ डब्याचे रुपये १—४ टपाल खर्चासह रुपये १—१२.

मेंन्थॉलार्कः— लहान बाटली १ डझनचे टपाल खर्चासह रुपये २—१२ मोठी बाटली १ डझनचे टपाल खर्चासह रुपये ५—८.

याशिवाय जंतविनाशक वड्या, लालभडक ओलें कुंकू. शुद्ध केलेलें एरंडेल तेल व औषधी अर्क तयार होतात. सर्व मालाचा क्याटलाग फुकट.

मालक व म्यानेजरः—आर. बी. परांजपे. सदाशिव पेठ, पुणें सिटी.

मुद्रक—रामचंद्र बळवंत कुलकर्णी, " भारत प्रिंटिंग वर्क्स "
७५९ कसबा, पुणें शहर.

प्रकाशक—केशव विष्णु जोशी, ८१८ सदाशिव पेठ पुणें.